

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ—ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ—ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

ΤΟΜΟΣ Α΄.

| 4 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1863. |

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 4.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 Δεκεμβρίου 1862.

ΥΠΑΡΧΕΙ μεγάλη ομοιότης μεταξὺ τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ ἐφημερίδος καὶ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς ἐραστοῦ· ἡ αὐτὴ στενοχωρία, ἡ αὐτὴ ἀνησυχία, καὶ πολλὰκις, ἡ αὐτὴ μεταμέλεια. Θέλει τύχει καλῆς ὑποδοχῆς ἡ ἐπιστολή μου; ἡ ἐφημερίς μου θέ-

λει εὐαρεστήσει;—χιλιάκις ἀπευθύνει τις εἰς ἑαυτὸν τὰς ὀδυνηρὰς ταύτας ἐρωτήσεις, καὶ πάντοτε μετὰ νέου φόβου, πρὶν ἀποστείλῃ τὴν τρυφερὰν ἐπιστολήν, πρὶν ἐκδώσῃ τὸν πρῶτον ἀριθμὸν. Τῷ ὄντι, τί νὰ εἴπῃ τις ἵνα πιστευθῇ παρ' ἐκείνης; πῶς νὰ γράψῃ ἵνα ἀναγνωσθῇ παρ' αὐτοῦ;—Ἐκείνη καὶ αὐτὸ, ἡ γυνὴ ἦν ἀγαπᾶς, τὸ κοινὸν τὸ ὁποῖον φοβέσῃται. — Φεῦ! μίαν καὶ μόνην λέξιν δύναται τις νὰ μεταχειρισθῇ ὁ ἐραστὴς ἀγαπῶ, ὁ δημοσιογράφος ὑπόσχομαι· ἀλλ' αἱ λέξεις αὐταὶ εἶναι ἀρχαῖαι ὡς ὁ κόσμος καὶ ὡς αὐτὸς ἀπατηλαί. Ἡ πρώτη λέξις ἐρωτος, ἡ πρώτη ὑπόσχεσις εὐτυ-

χίας, δὲν ἀντήχησαν ὑπὸ τοὺς λειμῶνας τῆς Ἑδέμ; ἀλλὰ ψευδεῖς, ἀπέβησαν οἱ ὄρκοι τοῦ ἐρωτος, καὶ ψευδεῖς αἱ ὑποσχέσεις τῆς εὐτυχίας. Καὶ ὅμως ἐξακολουθοῦμεν πάντοτε ἀγαπῶντες, δὲν ἔχει οὕτω, κυρία; καὶ ὅμως δὲν ἐθαυρόνημεν ἐκδίδοντες ἐφημερίδας, δὲν ἔχει οὕτως, ἀναγνώστα;— Ἡ Ἑλπίς, θεότης ἄστατος, ἀπατηλῶς μειδιῶσα, δὲν ἔπαυσε νὰ κεντᾷ τὴν καρδίαν τοῦ ἐραστοῦ, τὸ πνεῦμα τοῦ δημοσιογράφου.

Ἄς κάμωμεν, ὅ,τι τόσοι ἄλλοι ἔκαμαν, εἴπομεν καὶ ἡμεῖς, ἐνδίδοντες εἰς τὸ μειδιάματά της, καὶ ἡ Χρυσάλλις ἐφάνη· γνωρίζομεν ὅτι εἶναι ἀκόμη ταπεινὴ κάμψη, ἀλλ' ἡ ὑποστήριξις ὑμῶν θέλει τὴν καταστήσῃ ἀληθῆ χρυσαλλίδα, καὶ εἰς ὑμᾶς θὰ ὀφείλωνται τὰ ὠραία τῶν πτερυγῶν της χρώματα, εἴαν ποτε ἀποκτήσῃ.

Τί ὑπόσχεται ἡ Χρυσάλλις σὰς τὸ εἶπεν ἤδη. Τὸ πρόγραμμα αὐτῆς εἶναι σύντομον, καὶ περιέχεται εἰς τρεῖς μόνον λέξεις, τὸν προσφιλεῖ τοῖς θεοῖς ἀριθμὸν, καὶ διὰ τοῦτο ἐλπίζει ὅτι θὰ τὸν τηρήσῃ· τὰ πομπώδη προγράμματα εἶναι ἐνίοτε ἀπατηλὰ ὅπως τὰ ῥόδα καὶ τὰ κρίνα τῆς μορφῆς πολλῶν θυγατέρων τῆς Εὐδίας.

Φιλολογία, Καλλιτεχνία, Ποικιλία ἰδοῦ...

— Ἄλλὰ . . .

— Μὲ διακόπτετε, Κυρία, καὶ ἐνοῶ διατί· ἡ λέξις *Φιλολογία*, τόσον κηλοῦσα τὴν ἀκοήν, ὁμολογήσατέ το, σὰς τρομάζει ὀλίγον, διότι ἔγινε τόση κατάχρησις τῆς δυστυχούς ταύτης λέξεως . . . καὶ διὰ τοῦτο ἐπιθυμεῖτε πρῶτον νὰ μάθητε καλῶς περὶ τίνος πρόκειται.

Οὐδὲν δικαιοῦτερον, διότι τὸ ὠραῖον φύλον τὸ ἑποῖον κακολογοῦμεν συχνὰ, διότι κακολογοῦμεν πάντοτε ὅ,τι ἀγαπῶμεν — ἀπέκτησε δικαιοῦματα ἀπαράγραπτα εἰς τὴν Δημοκρατίαν τῶν Γραμματῶν, τὴν ἀριστοκρατικωτέραν τῶν δημοκρατιῶν. Καὶ τὸ λέγω μὲ λύπην, μὲ αἰσχύνην σχεδόν, τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς φιλολογίας, τὸ ὁποῖον λαλεῖ εἰς τὴν καρδίαν, συγκινεῖ, ἐκμεθεῖ καὶ ἐκθαμβοῖ, τὸ ὁποῖον φέρει τὸν ῥεμβασμὸν καὶ ἀνοίγει ἐνώπιόν μας οὐρανόυς ὀρίζοντας εἶναι σχεδόν ἀποκλειστικὸν ἔργον τοῦ φύλλου σας. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μνημονεύσωμεν ἐδῶ ὀνόματα ἐνδοξά, τὰ ὁποῖα ἕκαστος γνωρίζει καὶ προσφέρει μετ' ἀγάπης καὶ θαυμασμοῦ. Ἐν καὶ μόνον ὄνομα ἀρκεῖ· ὅτε, πρό τινων ἐτῶν, νεοφανές τι βιβλίον συνεχίνει τοὺς Παρισίους, τὴν παγκόσμιον ταύτην λέσχην, — μὲ ἄγνωστον εἰσέτι ψευδώνυμον συγγραφέως, ὁ Γουσταῦος Πλάνς, ὁ διάσημος κριτικὸς εἶπε· «Γυνὴ βεβαίως ἔγραψε τὸ βιβλίον αὐτό.» Τὸ βιβλίον ἦτον ἡ *Λαιλία*, καὶ τὸ ψευδώνυμον *Γεώργιος Σάρδ*.

Ὅχι! Ὅχι! ἀς μὴ σὰς τρομάξωσιν αἱ τρεῖς λέξεις τοῦ προγράμματός μας, μὴ τις θεωρήσετε ὡς τὰ μυστικὰ λόγια *μανές, φαρές, θεκέλ*· ἰδέτε τὰς ἐξεναντίας μὲ μειδιάμα ἐμπιστοσύνης, διότι ἔχομεν τοὺς αὐτοὺς πόθους, τὰς αὐτὰς συμπαθείας, καὶ ἀγαπῶμεν ὅ,τι ἀγαπάτε . . . ἐνοεῖται ὅ,τι πρόκειται περὶ φιλολογίας.

Βεβαίως διὰ μερικοὺς καλοὺς ἀνθρώπους ἡ φιλολογία εἶναι ἡ τέχνη ἡ διδάσκουσα ποῦ πρέπει νὰ τίθενται τὰ κόμματα καὶ θεωροῦσα ὡς *casus belli* πᾶσαν παράλειψιν τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ κανόνος· — εἶναι ἡ ἐπιστήμη ἡ διδάσκουσα τὴν χρῆσιν τοῦ *ἴνα* καὶ τοῦ *ὅπως*, τῶν ῥαβδωτῶν πυροβόλων τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πολέμου· ἐνὶ λόγῳ ἡ γηραιὰ γραμματικὴ ἢ προκαλοῦσα εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ῥημάτων διὰ τῆς βαναυσοτέρας τῶν λέξεων, τοῦ τύπτω, ἐνῶ τοῦλάχιστον ἡ γαλλικὴ ἀβρότης μεταχειρίζεται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὴν λέξιν *aimer*· καὶ ἰδοὺ διατί ἡ γραμματικὴ εἶναι ὑποφερτὴ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀνυπόφορος ἐν Ἑλλάδι. Ἄλλ' οἱ καλοὶ αὐτοὶ ἀνθρωποὶ, οἱ μεταβάλλοντες τὴν φιλολογίαν εἰς κομματολογίαν, ἀπατῶνται καὶ

ἐκλαμβάνουσι τὰς στήλας τοῦ οἰκοδομήματος ὡς τὸ κυρίως οἰκοδόμημα.

Δι' ἡμᾶς, φιλολογία εἶναι πᾶν πρᾶγμα *λεξιόμενον καλῶς*, εἴτε πεζῶς, εἴτε ἐμμέτρως· — εἶναι τὸ *μυθιστόρημα*, ἡ ἀνατομία τῶν παθῶν ἢ τῶν ἠθῶν ἢ ἀπεικόνισις — ὅταν ἡ σμίλη εἰσέρχεται μόνον εἰς τὰς καλὰς χώρας τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ὅταν ἡ γραφίς τρέφῃ βαθὺ σέβας πρὸς τὴν αἰδῶ· — εἶναι τὸ *διήγημα*, φιλολογικὸν ἄνθος ἀναφυὲν ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Τοσκάνῃ ἰδίως, τὸ διήγημα ὁπερ ἔπλασεν ὁ Βοκκάκιος ἐπὶ τῶν ἀνθηρῶν λόφων τοῦ Φιέζολε, ὅταν ὁ λοιμὸς ἐμάστιζε τὴν Φλωρεντίαν, καὶ ὁπερ ἡ Μαργαρίτα τοῦ Βαλοῦ, — ἡ *Μαργαρίτα τῶν Μαργαριτῶν*, ὡς τὴν ἀπεκάλεῖ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, Φραγκίσκος ὁ Α', μετεφύτευσεν ἐν Γαλλίᾳ διὰ τοῦ *Ἑπταημέρου* τῆς· — εἶναι ἡ *περιήγησις*, ὅταν δὲν ἐπεμβαίνει εἰς τὰ δικαιοῦματα τῆς γεωγραφίας καὶ ζατισιχῆς· — εἶναι ἡ *ἐπιφυλλίς*, εἶδος φιλολογίας, ἐξαιρέτως γαλλικὸν, τὸ ὁποῖον ἔπλασε γυνὴ θελκτικὴ, συνενοῦσα εἰς τὰ συγγράμματά τῆς τὰ θέλητρα διανοίας ἀβροτάτης μὲ τὰ εὐγενέστερα τῆς καρδίας αἰσθήματα, καὶ λαλοῦσα ἐπίσης ἐπιτυχῶς τὴν συνήθη γλώσσαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν θεῶν — τὴν *ποίησιν* — ἡ Κ. Αἰμιλία Γιραρδίνου, ἀναρπαγεῖσα τόσον πρῶτως ἀπὸ τὸν φιλολογικὸν κόσμον· — ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ φιλολογία εἶναι δι' ἡμᾶς, τὸ ἄνθος, τὸ μῦρον πάσης νεκρᾶς ἢ ζώσης γλώσσης. Ἄλλ' ἐπειδὴ θέλομεν νὰ ζήσωμεν, καὶ νὰ ζήσωμεν μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ αἰῶνός μας, θὰ ὀμιλήσωμεν κυρίως ἐδῶ περὶ τῶν νεωτέρων φιλολογιῶν, περὶ τοῦ Ἑβρίκου Εἰνίου, τοῦ Ἀλφρέδου Μουσσέ, τοῦ Νικολίνη, τοῦ Γκιουρβάτση, τοῦ Γκιούστη, καὶ θὰ προσηλωθῶμεν εἰς ὅ,τι ζῆ, αἰσθάνεται καὶ κινεῖται!

Ἡ τέχνη, δὲν ὑπάρχει πλέον, ὡς ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Γιότου καὶ τοῦ Κιμαβούε, εἰς τοὺς βυζαντινοὺς ναοὺς, ἀλλ' εἰς τὰς μητροπόλεις τῆς Δύσεως, εἰς τὰ Μουσεῖα τῆς Εὐρώπης, εἰς τὰς Παγκοσμίους Ἐκθέσεις· ἐκεῖ λοιπὸν θὰ προσπαθῶμεν νὰ ὀδηγήσωμεν ὑμᾶς, ἐὰν δὲν βαρυνθῆτε νὰ μᾶς ἀκολουθήσετε.

Ἡ μουσικὴ δὲν εἶναι τέλος, ὡς ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Λούλλη, ὅστις κατέθελγε τὴν Κυρίαν Σεβινιέ, ἡ τέχνη ἢ παράγουσα ἀσθενεῖς τινὰς μελωδίας· εἶναι ἐπιστήμη, ἔχουσα ἰδίαν ἱστορίαν, καὶ φιλολογίαν ἰδίαν· ἡ μουσικὴ ἔπεται ἀμέσως μετὰ τὴν *ποίησιν* εἰς τὴν αἰσθητικὴν κλίμακα τοῦ Ἐγγέλου, καὶ εἶναι μία ἐκ τῶν ἀναγκῶν, εἶναι ὁ ἐπιούσιος ἄρτος τῆς ψυχῆς τῶν πολιτισμένων λαῶν.

Παρῆλθε, καὶ παρῆλθεν ἀνεπιστρεπτί ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἀπηγορεύετο τοῖς ὑποκριταῖς νὰ θάπτωνται ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἢ ἐν ταῖς κοιμητηρίοις, καὶ οἱ εὐγενεῖς ἐθεώρουν προσβολὴν νὰ δειπνήσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', μετὰ τοῦ Μολιέρου. Σήμερον πολλὰ δούκισσαι, ἔνδοξα φέρουσαι ἐπὶ τῶν ὀχημάτων των οἰκόσημα, φθονοῦσι τοὺς τίτλους τῆς Κυρίας Ραχὴλ καὶ τῆς Κυρίας Ριστόρη· καὶ ἡ φιλολογικὴ δόξα κατέστη τόσον ἐπαγωγὸς, τόσον πολῦτιμος, ὥστε καὶ οἱ αὐτοκράτορες αὐτοὶ γράφουσι βιβλία διὰ νὰ γίνωσι μέλη τῆς Ἀκαδημίας.

Εἰς τὴν Χρυσάλλιδα τέλος, θὰ περιέχεται τὸ κατὶ τι ἐκείνο τὸ ὁποῖον αἰσθανόμεθα ἅπαντες χωρὶς νὰ δυνάμεθα νὰ τὸ ἐκφράσωμεν, — ὅτι δηλαδὴ ἀναπνέομεν εἰς τὸν ἀέρα, — ὅτι μᾶς προσβάλλει πανταχόθεν, — φῆμαί τινες ἀσαφεῖς, — πόθοι, — ἀόριστοι τάσεις πρὸς πᾶν ὅτι νέον· ἐνὶ λόγῳ τὸ σύνολον ἐκείνο τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ὀνομάσῃ τις βίον ἢ πνεῦμα τοῦ ΙΘ' αἰῶτος.

Καὶ ὅμως ἂν, μεθ' ὅλας τὰς προσπάθειάς, μεθ' ὅλας τὰς φροντίδας τὰς ὁποίας θέλομεν καταβάλλει εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ φύλλου, συμβῆ ἐνίοτε νὰ λησμονήσωμεν ἐν κόμμα, καὶ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ ἵνα ἀντὶ τοῦ ὅπως, ἢ μίαν λέξιν ἢ τὸ βαπτιστικὸν δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸν Πλάτωνα ἢ τὸν Ξενοφῶντα, παρακαλοῦμεν τοὺς ΚΚ. Γραμματικούς νὰ φανῶσιν ἐπιεικεῖς πρὸς ἡμᾶς, δίδοντες αὐτοὶ τὸ παράδειγμα τοῦ τελειοτέρου.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΑΣΘΙΝΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ
ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
ΠΟΙΗΤΩΝ.

Α'.

ΕΡΡΙΚΟΣ ΕΪΝΟΣ (Heinrich Heine.)

Ἄς διαβῶμεν τὸν Ῥήνον, ὡς λέγουσιν οἱ Γάλλοι, τὸν φίλον τοῦτον τοῖς ποιηταῖς ποταμόν, ὅστις ἐπαύσατο τοῦ φρικιᾶν καὶ τρέμειν, ¹ ἀφ' ἧς στιγμῆς καὶ ὁ μέγας βασιλεὺς ἐπαύσατο τοῦ διαπλέειν αὐτόν, καὶ ἄς συλλεξῶμεν εὐώδη τινὰ ἴα ἀπὸ τῆς κυανοχρόου ταύτης χώρας, τοῦ φυτωρίου τούτου τῶν ἀλλοκότων παραδόσεων καὶ τῶν ἡμιτελῶν ναῶν, ἔνθα, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ πλειὰς τῆς

1. Le Rhin tremble et fremit à ces tristes nouvelles. (Boileau:) Le passage du Rhin Epitre IV.)

Βαϊμάρης ἤκμασεν, ἀναφαίνεται διανοητικὴ τις κίνησις πλείστης προσοχῆς ἀξία. Ἄς ἀσπασθῶμεν τὴν κλασσικὴν τῆς ἐπιστήμης γῆν ¹, ὅπου ἡ ἀρχαιότης εὐρίσκει τοὺς νοσημονεστεροὺς αὐτῆς ἐξηγητὰς, ἡ δὲ ἐλευθερία τοῦ διανοεῖσθαι στρατολογεῖ τοὺς ἀνδρειοτάτους τῶν προμάχων τῆς. Τὴν σήμερον καθίσταται ἐπάναγκες ὅπως οἱ λαοὶ μὴ ἀγνοῶσι πᾶν τὸ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἐκάστου συμβαῖνον· λησμονοῦντες δὲ πᾶσαν ἐθνικὴν αὐτῶν δυσμένειαν, εἶνε καιρὸς ἤδη ν' ἀρχίσωσι νὰ κατανοῶσι καὶ ἐκτιμῶσιν ἀλλήλους. Τὰ μέσα τῆς εὐρείας δημοσιότητος καὶ τῆς ταχυστάτης συγκοινωνίας, ἅτινα μηδενίζουν τὰς ἀποστάσεις καὶ προσεγγίζουν καταπληκτικῶς τὰς Μητροπόλεις, θὰ ἀπέβαινον ὄλως ἀλυσιτελῆ, ἂν μὴ συνέτεινον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἠθικῶν τῆς ἀνθρωπότητος συμφερόντων. Παρὰ τὰ πολιτικὰ καὶ ἐμπορικὰ ζητήματα ὑπάρχουσι εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους, ἐν πάσῃ πολιτισμένῃ κοινωνίᾳ, καὶ τὰ ὑψηλὰ ζητήματα τῶν γραμμάτων, τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης, τὸ ζήτημα, ἐν ἄλλαις λέξεσι, τοῦ βιοῦντος, τοῦ δρῶντος, τοῦ παράγοντος, ὅπερ καὶ ζήτημα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν. Κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον ἡ μονοκρατορία τῶν Ἀθηναίων δὲν ὑπάρχει, καὶ ἐκάστη πρωτεύουσα εἶνε ἄλλαι νέαι Ἀθῆναι, ἄνευ ὅμως Περικλέους καὶ Φειδίου. Ἡ δαφίλεια αὕτη τῶν τῆς διανοίας πυρήνων, ἂν συγχωρηταὶ ἡμῖν ἡ ἔκφρασις, δίδει χώραν εἰς πολυπληθεῖς ἐρεῦνας, συμπαραθέσεις καὶ μελέτας, ὧν ἡ γνώσις καθίσταται πλεῖστον ἀναγκαία. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ πεδίῳ ἡ Γερμανία κατέχει τὴν πρώτην θέσιν, διότι αὕτη, ὡς κάλλιστα εἶπον ἄλλοι πρὸ ἡμῶν, εἶνε τὸ ἐν Εὐρώπῃ ἐργαστήριον τῶν ιδεῶν.

I

Ἀναντιρρήτως ἡ Κυρία Στάελ εἶνε ὁ διασημότερος συγγραφεὺς τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐποχῆς καὶ ἡ ἐξοχωτέρα γυνὴ τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, οὐδ' ἰσχύει νὰ ἐλαττώσῃ ποσῶς τὴν ἀξίαν τῆς τὸ εἰς τὸν Ναπολέοντα τὸν Α' ἀποδιδόμενον περὶ αὐτῆς πολυθρῦλον

1. Ἐν χώρᾳ ὅπου ἡ προκαταρτικὴ ἐκπαίδευσις εἶνε πάγκοινο σχεδόν, ἀναγκαίως θὰ ὑπάρχωσι καὶ πολυάριθμοι δημόσια βιβλιοθῆκαι. Καὶ ἀληθῶς ἐν Γερμανίᾳ ἀριθμοῦνται ἑκατὸν καὶ πενήντηκα βιβλιοθῆκαι περιέχουσαι πλείωτους τῶν ἑξ ἑκατομμυρίων τόμων. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος αὐξάνει ταχέως, καθ' ὅσον ὑπολογίζουσιν ὅτι ἐκδίδονται συνήθως κατ' ἔτος πέντε χιλιάδες νέα συγγράμματα. Οὐδ' ἡ Ἀγγλία δὲ, οὐδ' ἡ Γαλλία κατέχουσι τοιαῦτα βιβλιοπωλικά καταστήματα δυνάμενα νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὸ τοῦ Κόττα ἐν Στουτγάρδῳ, καὶ τὰ τοῦ Βροχάου ἐν Λειψίᾳ, ὅπου δις κατ' ἔτος τελεῖται ἐμπορικὴ βιβλικὴ πανήγυρις· πλείστα δ' ἕτερα βιβλιοπωλεῖα ὑπάρχουσι οὐδῶλος κατώτερα τῶν ἀνωτέρω.